

Tradus și revizuit de IER (www.ier.ro)

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

SECȚIA A PATRA

ÎN CAUZA PĂTRAȘCU ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 7600/09)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

14 februarie 2017

DEFINITIVĂ

14.05.2017

*Hotărârea a rămas definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție.
Aceasta poate suferi modificări de formă.*

În Cauza Pătrașcu împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din:

András Sajó, *Președinte*,
Nona Tsotsoria,
Paulo Pinto de Albuquerque,
Egidijus Kūris,
Iulia Motoc,
Gabriele Kucsko-Stadlmayer,
Marko Bošnjak, *judcători*,

și Andrea Tamietti, *grefier adjunct de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu, la 17 ianuarie 2017,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 7600/09 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Alex Fabian Pătrașcu („reclamantul”), a sesizat Curtea la 23 ianuarie 2009, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”).

2. Reclamantul a fost reprezentat de domnul E.A. Chira și de domnul S. Rădulețu, avocați în București și, respectiv, Craiova. Guvernul român („Guvernul”) a fost reprezentat de agentul guvernamental, doamna C. Brumar, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. Reclamantul a pretins, în special, că acțiunea penală introdusă împotriva sa a fost inechitabilă pentru că fusese condamnat pentru o infracțiune săvârșită ca urmare a instigării din partea poliției. Acesta a făcut referire la art. 6 din Convenție.

4. La 14 februarie 2014, capătul de cerere referitor la pretinsa instigare din partea poliției a fost comunicat Guvernului, iar restul capetelor de cerere au fost declarate inadmisibile, în temeiul art. 54 § 3 din Regulamentul Curții.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamantul s-a născut în 1986 și locuiește în Botârlău.

A. Faptele care au dus la arestarea și urmărirea penală a reclamantului

6. La 23 februarie 2007, X, un ofițer de poliție în civil de la Serviciul de combatere a criminalității organizate din cadrul Inspectoratului de Poliție Județean Buzău, l-a abordat pe reclamant într-un club de noapte. Potrivit unui raport întocmit la 1 martie 2007, întâlnirea fusese planificată pentru a verifica informațiile primite de poliție conform cărora reclamantul ar fi putut vinde droguri. Raportul menționa că X discutase cu reclamantul, care a susținut că ar putea obține droguri și i-a promis că îl va suna pentru mai multe detalii. În al doilea raport întocmit la 14 aprilie 2007 se afirma că reclamantul îl sunase pe X să-l întrebe dacă era interesat să cumpere 2 000 de tablete de Ecstasy la un preț de 10 EUR bucata.

7. La 18 aprilie 2007, un procuror din cadrul Departamentului de combatere a criminalității organizate din cadrul Parchetului de pe lângă Tribunalul Buzău („departamentul de combatere a criminalității organizate”) a deschis urmărirea penală împotriva reclamantului pentru suspiciunea săvârșirii infracțiunii de trafic de droguri. O cerere de interceptare a convorbirilor sale telefonice și pentru înregistrări vocale ambientale a fost autorizată de un judecător al Tribunalului Buzău.

8. La aceeași dată, procurorul de la departamentul de combatere a criminalității organizate a autorizat utilizarea lui X ca agent de poliție sub acoperire pentru a determina faptele cauzei, a identifica infractorii și a obține dovezi. Procurorul a justificat emiterea ordonanței pe baza faptului că existau motive de a crede că reclamantul era pe cale să comită infracțiunea de trafic de droguri.

9. În raportul din 17 mai 2007 șeful Serviciului de combatere a criminalității organizate al Inspectoratului de Poliție Județean Buzău afirma că X îl sunase pe reclamant de mai multe ori în lunile aprilie și mai pentru a afla dacă tranzacția putea avea loc. Raportul menționa de asemenea că reclamantul răspunsese de mai multe ori că nu se afla în posesia drogurilor, care urmau să fie aduse în țară de către prieteni ai săi care nu se întorseseră încă din străinătate.

10. La începutul serii din ziua de 19 iulie 2007, reclamantul l-a sunat pe X și a stabilit o întâlnire pentru mai târziu în aceeași seară. El și un prieten, G.G., l-au luat pe X cu mașina. X era însoțit de Y, un coleg în haine civile. Toți patru s-au îndreptat către o benzinărie, unde fusese stabilită întâlnirea cu C.A.O., pentru a cumpăra droguri. Reclamantul și Y au intrat în

benzinărie, în timp ce X a rămas afară și a vorbit cu C.A.O. În timp ce înțelegerea avea loc în parcare, procurorul de caz și zece ofițeri de poliție au intervenit brusc și i-au arestat pe reclamant, pe C.A.O. și pe G.G. În mașina condusă de C.A.O. poliția a găsit 742 de comprimate de Ecstasy. Procesul-verbal de constatare a infracțiunii întocmit la fața locului de către poliție a fost semnat de fiecare persoană, inclusiv de reclamant, fără nicio obiecție. Operațiunea poliției a fost înregistrată video.

B. Procesul și condamnarea reclamantului

11. La 25 octombrie 2007, reclamantul a fost acuzat, împreună cu C.A.O. și G.G., pentru trafic de droguri cu „risc ridicat”.

12. La 17 ianuarie 2008, reclamantul și C.A.O. au depus mărturie în fața Tribunalului Buzău. Reclamantul a recunoscut că acționase ca intermediar pentru întâlnirea și înțelegerea ulterioară dintre C.A.O. și X, deoarece acesta din urmă îl întrebase dacă ar putea să obțină droguri pentru sine. În plus, X stabilise prețul drogurilor. C.A.O. a declarat că drogurile găsite asupra sa erau de uz personal și că nu avusese intenția de a le vinde.

13. Avocatul reclamantului a susținut în fața instanței că reclamantul fusese, de fapt, instigat de X să acționeze ca intermediar în afacerea cu droguri și a cerut ca X să fie chemat să depună mărturie, împreună cu doi martori, în apărarea reclamantului. Instanța a încuviințat cererea.

14. La 14 februarie 2008, instanța a audiat declarațiile lui X, ale lui G.C. și ale unuia dintre martorii propuși de reclamant care a apărut în instanță. X a declarat că reclamantul îl sunase pentru a organiza tranzacția de droguri fără nicio instigare din partea sa. Avocatul reclamantului a avut ocazia să-i adreseze întrebări lui X. El a întrebat dacă rapoartele din 1 martie și 14 aprilie 2007 fuseseră semnate de acesta și dacă urmărirea penală începuse deja atunci când acesta fusese autorizat să investigheze sub acoperire. Cele două întrebări nu au fost permise de instanță pentru că au fost considerate o tentativă de a divulga identitatea lui X.

15. Tribunalul Buzău a pronunțat o hotărâre la 22 februarie 2008. L-a condamnat pe reclamant la șase ani de închisoare pentru trafic de droguri. Condamnarea a fost fondată pe rapoartele din 1 martie și 14 aprilie 2007 și pe procesul-verbal de constatare a infracțiunii din 19 iulie 2007 (a se vedea mai sus pct. 6 și 10), ca și pe transcrierea conversațiilor telefonice ale reclamantului cu X, pe înregistrările ambientale ale discuțiilor dintre X și C.A.O. și pe declarațiile date în instanță de către reclamant, de coaculpați și de către X. Instanța a considerat că afirmațiile reclamantului că fusese instigat de către X au fost în mod clar infirmate de mijloacele de probă menționate mai sus, luate în ansamblu.

16. Reclamantul a declarat apel. El a pretins că X își depășise autoritatea și că ar fi trebuit ca Y, de asemenea, să fie chemat să depună mărturie în instanță. A mai pretins că X îl instigase să comită infracțiunea prin constrângere și că instanța de fond nu răspunsese în mod corespunzător la argumentele sale în această privință.

17. La 26 mai 2008, Curtea de Apel Ploiești a respins apelul. Răspunzând argumentelor reclamantului, instanța a reținut că autorizarea și acțiunile ofițerului de poliție sub acoperire fuseseră conforme cu legea. Declarația lui Y nu era relevantă pentru cauză, deoarece nu fusese martor direct la înțelegere. Instanța a considerat că reclamantul nu fusese instigat de către X, deoarece din probele depuse la dosar reiese că l-a chemat pe ofițer în mai multe rânduri și a planificat întâlnirea din 19 iulie 2007 (a se vedea mai sus pct. 10).

18. Reclamantul a formulat recurs, reiterând argumentele aduse anterior.

19. În hotărârea definitivă din 22 octombrie 2008, Înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursul. Pe baza constatărilor din rapoartele din 1 martie și 14 aprilie 2007 (a se vedea mai sus pct. 6), instanța a considerat că existaseră motive serioase de a bănui că reclamantul urma să comită o infracțiune la momentul autorizării operațiunii sub acoperire. Constată, de asemenea, că reieșea din înscrisurile aflate la dosarul cauzei că X acționase conform legii. În plus, informațiile colectate de X și participarea activă a reclamantului la infracțiunea în cauză erau susținute nu numai de rapoartele poliției, ci și de transcrierile convorbirilor telefonice pe care reclamantul le-a avut cu C.A.O. și cu X. Instanța a stabilit că reieșea clar din aceste transcrieri că reclamantul inițiasse apeluri către X în două ocazii pentru a acționa ca intermediar în afacerea cu droguri. Observă, de asemenea, la acest punct, că reclamantul și ceilalți coînculpați semnaseră procesul-verbal de constatare a infracțiunii fără să obiecteze (a se vedea mai sus pct. 10). În consecință, afirmațiile reclamantului privind nelegalitatea operațiunii sub acoperire și instigarea poliției au fost considerate nefondate.

II. DREPTUL INTERN ȘI INTERNAȚIONAL RELEVANT

20. Dispozițiile relevante din Codul de procedură penală care interzic folosirea violenței și a constrângerii pentru obținerea probelor și dispozițiile relevante ale Legii nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului de droguri sunt descrise în cauza *Constantin și Stoian împotriva României* (nr. 23782/06 și 46629/06, pct. 33 și 34, 29 septembrie 2009).

21. Documentele Consiliului European privind utilizarea tehnicilor

speciale de cercetare sunt descrise în *Ramanauskas împotriva Lituaniei* [(MC), nr. 74420/01, pct. 35-37, CEDO 2008].

22. Un studiu de drept comparat, realizat de Curte asupra legislației din 22 de state membre ale Consiliului Europei (Austria, Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Croația, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Liechtenstein, Lituania, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Polonia, Portugalia, România, Slovenia, Spania, Turcia și Regatul Unit) cu privire la folosirea investigatorilor sub acoperire în cumpărări-test și operațiuni similare sub acoperire este rezumat în *Veselov și alții împotriva Rusiei* (nr. 23200/10, 24009/07 și 556/10, pct. 50-63, 2 octombrie 2012).

ÎN DREPT

I. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 DIN CONVENȚIE

23. Reclamantul a susținut că acțiunea penală împotriva sa a fost inechitabilă, întrucât a fost condamnat pentru infracțiuni legate de droguri pe care fusese instigat să le comită de către un ofițer de poliție sub acoperire și, în esență, pe baza dovezilor obținute prin această înscenare.

Acesta a invocat art. 6 § 1 din Convenție, care, în măsura relevanței, prevede următoarele:

„Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil [...] a cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa.”

A. Cu privire la admisibilitate

24. Curtea constată că prezenta cerere nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 lit. a) din Convenție. De asemenea, constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, declară cererea admisibilă.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

25. Reclamantul a pretins că vânzarea de droguri care a dus la condamnarea sa fusese inițiată de către poliție. A pretins că anterior nu fusese niciodată implicat în tranzacții cu droguri și că, prin urmare,

autoritățile nu aveau bănuieli întemeiate împotriva sa la momentul în care fusese autorizată operațiunea sub acoperire. Reclamantul a afirmat, de asemenea, că problema instigării nu fusese examinată în mod corespunzător în cadrul procedurilor naționale.

26. Guvernul a negat existența vreunei instigări din partea poliției în cazul de față și a considerat că probele din dosar susțin această afirmație. Prin urmare, acesta a respins acuzațiile de proces inechitabil. Potrivit acestuia, instanțele au oferit o interpretare detaliată a probelor și și-au explicat amănunțit concluziile. Nu și-au bazat decizia exclusiv pe rapoartele investigatorului sub acoperire, ci și pe declarațiile martorilor și pe transcrierile convorbirilor telefonice interceptate ale reclamantului. Guvernul a concluzionat că procedura în ansamblul său, inclusiv modul în care au fost obținute probele, a fost echitabilă și că nemulțumirea reclamantului față de rezultat nu trebuie să determine Curtea să reexamineze cauza în rolul de instanță de gradul patru.

2. Motivarea Curții

a) Principii generale

27. Curtea reiterează că admisibilitatea dovezilor reprezintă în principal o chestiune reglementată de legislația națională și, de regulă, instanțele interne sunt obligate să evalueze dovezile care le sunt prezentate [a se vedea, printre multe alte hotărâri, *Van Mechelen și Alții împotriva Regatului de Jos*, 23 aprilie 1997, pct. 50, *Culegere de hotărâri și decizii 1997-III*; *Ramanauskas împotriva Lituaniei* (MC), nr. 74420/01, pct. 52, CEDO 2008; și *Bykov împotriva Rusiei* (MC), nr. 4378/02, pct. 88, 10 martie 2009].

28. În contextul specific al tehnicilor de investigare utilizate în combaterea traficului de droguri și a corupției, punctul de vedere pe termen lung al Curții a fost acela că, deși utilizarea unor investigatori sub acoperire poate fi tolerată, cu condiția ca aceasta să facă obiectul unor restricții și garanții clare, interesul public nu poate justifica utilizarea probelor obținute ca urmare a instigării de către poliție, întrucât astfel l-ar expune pe inculpat riscului de a fi de la bun început definitiv privat de un proces echitabil (a se vedea, printre multe alte hotărâri, *Teixeira de Castro împotriva Portugaliei*, 9 iunie 1998, pct. 35-36 și 39, *Culegere 1998-IV*, și *Ramanauskas*, citată anterior, pct. 54).

29. În vasta sa jurisprudență în ceea ce privește acest subiect, Curtea a stabilit că înscenarea încalcă art. 6 § 1 din Convenție și este diferită de folosirea tehnicilor legale ale activităților sub acoperire în anchetele penale. Aceasta susține că, deși utilizarea metodelor speciale de investigare – în special, a tehnicilor sub acoperire – nu poate încălca în sine dreptul la un

proces echitabil, riscul pe care îl implică instigarea de către poliție prin asemenea tehnici presupune ca folosirea acestor metode să fie menținută în limite bine determinate (a se vedea *Ramanauskas*, citată anterior, pct. 51).

30. Pentru a distinge înscenarea de comportamentul permis, Curtea a elaborat următoarele criterii.

(i) *Testul de fond privind instigarea*

31. Atunci când este sesizată pe motiv de instigare, Curtea va încerca, în prima fază, să stabilească dacă infracțiunea s-ar fi comis fără intervenția autorităților. Definiția pentru instigare dată de Curte în hotărârea *Ramanauskas* (citată anterior, pct. 55) este următoarea:

„Instigarea de către poliție are loc atunci când ofițerii implicați – fie membri ai forțelor de ordine, fie persoane care acționează în baza ordinului acestora – nu se limitează la a investiga activitatea infracțională într-un mod în principal pasiv, ci exercită o anumită influență asupra subiectului astfel încât să îl instige la săvârșirea unei infracțiuni care altfel nu ar fi fost săvârșită, cu scopul de a face posibilă stabilirea infracțiunii, și anume de a oferi probe și de a începe urmărirea penală [...]“

32. Pentru a decide dacă investigația a fost „în principal pasivă“, Curtea va examina motivele aflate la baza operațiunii sub acoperire și conduita autorităților care au desfășurat-o. Se va baza, de asemenea, pe faptul dacă existau suspiciuni obiective că reclamantul fusese implicat în activitatea infracțională sau era predispus să săvârșească o infracțiune (a se vedea *Bannikova împotriva Rusiei*, nr. 18757/06, pct. 38, 4 noiembrie 2010). Astfel, Curtea a formulat cerința ca orice informație preliminară cu privire la preexistența intenției infracționale să fie verificabilă, așa cum rezultă din cauzele *Vanyan împotriva Rusiei* (nr. 53203/99, pct. 49, 15 decembrie 2005) și *Khudobin împotriva Rusiei* (nr. 59696/00, pct. 134, CEDO 2006-XII).

33. În acest sens, Curtea a subliniat în hotărârea *Teixeira de Castro* (citată anterior, pct. 38) faptul că autoritățile naționale nu par să fi avut motive întemeiate să-l suspecteze pe reclamant de implicare anterioară în traficul de droguri, deoarece acesta nu avea antecedente penale, nefiind începută nicio cercetare prealabilă cu privire la acesta, iar drogurile nu se aflau la domiciliul său, reclamantul obținându-le de la o altă persoană.

34. În afară de cele menționate mai sus, cele ce urmează pot fi considerate, de asemenea, în funcție de circumstanțele unei cauze date, ca indicând o activitate infracțională preexistentă: familiaritatea demonstrată a reclamantului cu prețurile curente ale drogurilor și capacitatea de a obține droguri în scurt timp [a se vedea *Shannon împotriva Regatului Unit* (dec.), nr. 67537/01, CEDO 2004-IV] și câștigul său pecuniar în urma

tranzacției (a se vedea, *a contrario*, *Khudobin*, citată anterior, pct. 134).

35. Strâns legat de criteriul suspiciunilor obiective se află problema momentului în care autoritățile au lansat operațiunea sub acoperire, adică dacă investigatorii sub acoperire doar „s-au alăturat” actelor infracționale sau le-au instigat. Acolo unde autoritățile susțin că au acționat în baza informațiilor primite de la o persoană particulară, Curtea face distincție între o plângere individuală și informații provenind de la un colaborator sau de la un informator al poliției (a se vedea *Miliniene împotriva Lituaniei*, nr. 74355/01, pct. 37-38, 24 iunie 2008; *Malininas împotriva Lituaniei*, nr. 10071/04, pct. 37, 1 iulie 2008; și *Gorgievski împotriva “Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei”*, nr. 18002/02, pct. 52 și 53, 16 iulie 2009). Aceștia din urmă ar prezenta riscul semnificativ de a-și extinde rolul la cel de *agenți instigatori*, cu posibila încălcare a art. 6 § 1 din Convenție, dacă ar participa la o operațiune controlată de poliție. Prin urmare, este esențial, în fiecare caz, să se stabilească dacă fapta penală era deja în curs în momentul în care sursa a început să colaboreze cu poliția (a se vedea *Veselov și alții împotriva Rusiei*, nr. 23200/10, 24009/07 și 556/10, pct. 91, 2 octombrie 2012).

(ii) Procedura cu privire la invocarea instigării

36. Cu excepția posibilă a hotărârii *Teixeira de Castro* (citată anterior), acolo unde Curtea a constatat că existau motive suficiente pentru a stabili înscenarea pe baza testului de fond, ca regulă generală Curtea va examina și modul în care instanțele naționale au tratat plângerea reclamantului pe motiv de instigare. De fapt, conform jurisprudenței actuale, Curtea consideră că aspectul procedural este o parte necesară a examinării plângerii împotriva unui *agent instigator* (a se vedea *Bannikova*, citată anterior, pct. 51).

37. În plus, în cauzele în care lipsa de informații divulgate în dosar sau controversa interpretării de către părți a evenimentelor împiedică Curtea să stabilească cu suficientă certitudine dacă reclamantul a fost supus instigării de către poliție, aspectul procedural ar putea deveni decisiv (a se vedea *Constantin și Stoian împotriva României*, nr. 23782/06 și 46629/06, pct. 56-57, 29 septembrie 2009).

38. Examinând procedurile urmate de instanțele naționale, Curtea a avut în vedere rezultatul potențial al unei plângeri pe motiv de instigare (a se vedea *Bannikova*, citată anterior, pct. 53). În acest scop, a reținut că urmărirea penală trebuie să demonstreze că nu a existat o instigare, cu condiția ca cele susținute de intimat să nu fie în întregime de nedovedit. În lipsa oricărei dovezi de acest fel, este în sarcina autorităților judecătorești să examineze faptele în cauză și să facă pașii necesari pentru a descoperi adevărul stabilind dacă a existat o instigare. În cazul în care constată că a

existat, acestea trebuie să tragă concluzii în conformitate cu Convenția (a se vedea *Ramanauskas*, citată anterior, pct. 70).

39. Curtea a reținut că, atunci când un inculpat susține că a existat o instigare pentru a comite o infracțiune, instanțele penale trebuie să efectueze o examinare atentă a materialului de urmărire penală, întrucât pentru ca procesul să fie echitabil în sensul art. 6 § 1 din Convenție, probele obținute ca urmare a instigării din partea poliției trebuie excluse. Această abordare este valabilă în special în cazul unei operațiuni a poliției care a avut loc în lipsa unui cadru legal satisfăcător sau a unor garanții adecvate (a se vedea *Bannikova*, citată anterior, pct. 56).

40. Oricare ar fi procedura pe care o aplică instanțele naționale, Curtea cere ca aceasta să fie contradictorie, amplă, cuprinzătoare și concluzivă în problema înscenării. În ceea ce privește principiile procedurii contradictorii și a egalității armelor, Curtea a constatat că aceste garanții sunt indispensabile pentru a stabili existența unui agent instigator, mai ales atunci când nu există o divulgare a informației de către autoritățile de anchetă (a se vedea *Bannikova*, citată anterior, pct. 57-58, și, *mutatis mutandis*, *Morari împotriva Moldovei*, 65311/09, pct. 35, 8 martie 2016). Domeniul de aplicare al controlului jurisdicțional trebuie să cuprindă motivele organizării operațiunii sub acoperire, măsura implicării poliției în infracțiune, și natura oricărei instigări sau presiuni la care a fost supus reclamantul. Astfel, s-a constatat că procedura pentru excluderea de probe satisface aceste criterii (a se vedea *Ciprian Vlăduț și Ioan Florin Pop împotriva României*, nr. 43490/07 și 44304/07, pct. 83, 16 iulie 2015).

41. Ca regulă generală, Curtea va cere ca investigatorilor sub acoperire și altor martori care pot depune mărturie în privința instigării să fie audiați în instanță și supuși întrebărilor de către apărare, sau cel puțin să fie oferite motive rezonabile dacă nu s-a acționat astfel (a se vedea *Lagutin și alții împotriva Rusiei*, nr. 6228/09, 19123/09, 19678/07, 52340/08 și 7451/09, pct. 101, 24 aprilie 2014).

b) Aplicarea acestor principii în prezenta cauză

42. Din principiile generale expuse mai sus reiese că prima chestiune de examinat de către Curte cu privire la excepția de instigare este dacă agenții statului care desfășoară activitatea sub acoperire rămân în limitele unui comportament „în esență pasiv” sau îl depășesc, acționând ca agenți instigatori. În abordarea acestei chestiuni, Curtea va aplica testul de fond privind instigarea stabilit mai sus, pct. 31-35. Capacitatea sa de a face o constatare de fond cu privire la acest aspect va depinde totuși dacă actele aflate la dosar conțin informații suficiente cu privire la activitățile sub acoperire care precedă infracțiunea, în special detaliile întâlnirilor dintre

agenții statului și reclamant înainte de aplicarea testului. În cazul în care testul de fond nu este concludent din cauza lipsei de informații la dosar, Curtea va trece la al doilea pas al examinării, evaluând procedura prin care motivul instigării a fost stabilit de instanțele naționale în lumina criteriilor enunțate mai sus, pct. s 36-41 .

43. Apelând la argumentele prezentate în cauză în ceea ce privește testul de fond, Curtea observă că părțile nu au fost de acord cu privire la faptul dacă autoritățile au desfășurat ancheta în cazul reclamantului într-un mod pasiv în esență. Și anume, părțile aveau puncte de vedere diferite cu privire la rolul investigatorului sub acoperire în acțiunea reclamantului ca intermediar în vânzarea de droguri și la existența unor suspiciuni obiective că reclamantul era predispus la traficul de droguri înainte de organizarea operațiunii sub acoperire.

44. Curtea observă că în conformitate cu raportul poliției din 1 martie 2007 (a se vedea mai sus pct. 6), reclamantul a fost abordat prima dată de un ofițer de poliție sub acoperire în scopul de a verifica informația că ar putea fi traficant de droguri. Cu toate acestea, nici raportul menționat mai sus, nici autorizarea de utilizare a unui investigator sub acoperire emisă la 18 aprilie 2007 (a se vedea mai sus pct. 7), nu oferă mai multe detalii cu privire la informația pe care autoritățile o aveau cu privire la pretinsa implicarea a reclamantului în traficul de droguri și la modul în care acea informație fusese dobândită de poliție – prin intermediul unei persoane particulare sau din surse ale poliției.

45. Curtea notează, de asemenea, că reclamantul nu avea antecedente penale și că niciodată nu fuseseră găsite droguri în posesia sa, înainte sau în timpul operațiunii sub acoperire (compară pentru deosebiri cu *Scholer împotriva Germaniei*, nr. 14212/10, pct. 85 și 86, 18 decembrie 2014).

46. În plus, Curtea notează că agentul de poliție l-a contactat inițial pe reclamant și apoi i-a telefonat de mai multe ori să întrebe despre vânzarea de droguri (a se vedea mai sus pct. 9). Cu toate acestea, rezultă din rapoartele de la 1 martie și 14 aprilie 2007 că reclamantul afirmase că putea obține droguri, promisese că îl va suna pe X și ulterior făcuse acest lucru, întrebându-l dacă era interesat să cumpere. În aceste condiții, amploarea insistenței poliției nu poate fi măsurată pe baza documentelor din dosar (compară pentru deosebiri *Ciprian Vlăduț și Ioan Florin Pop*, citată anterior, pct. 86, în care agentul de poliție a calculat prețul tranzacției, și-a reînnoit oferta, a insistat și l-a amenințat pe reclamant că va încheia tranzacția în altă parte, dacă drogurile nu erau livrate rapid).

47. Având în vedere cele de mai sus, este greu de înțeles în mod clar baza pe care a fost organizată operațiunea sub acoperire și dacă autoritățile au avut motive întemeiate să o instige. Curtea va trece, prin urmare, la al

doilea pas al evaluării sale și va examina dacă reclamantul era în măsură să ridice efectiv problema instigării în cadrul procedurilor naționale, și va evalua modul în care instanțele naționale s-au ocupat de motivul cererii sale.

48. Guvernul a susținut, printre altele, că procedurile în ansamblu, inclusiv modul în care fuseseră obținute probele, fuseseră echitabile și că instanțele oferiseră o interpretare detaliată a probelor și explicaseră temeinic deciziile finale (a se vedea mai sus pct. 26).

49. Curtea observă că, în speță, instanța de fond se confruntase cu motivul invocat de reclamant privind instigarea, o acuzație care nu era cu totul improbabilă (a se vedea mai sus pct. 44-46). În consecință, instanța națională era obligată să ia măsurile necesare pentru a descoperi adevărul, ținând cont de sarcina probei care îi revenea urmării penale pentru a dovedi că nu existase o instigare. Ar fi trebuit, prin urmare, să verifice, evaluând informațiile aflate la dosarul cauzei și, la nevoie, reexaminând materialele relevante referitoare la operațiunea sub acoperire, și audiind funcționarii și celelalte persoane implicate, care era baza suspiciunii autorităților cu privire la faptul că reclamantul ar fi putut fi implicat în traficul de droguri. În acest sens, Curtea observă că instanțele naționale nu au verificat declarația inclusă în raportul preliminar din 1 martie 2007 potrivit căreia poliția deținea informații privind implicarea reclamantului în traficul de droguri. Acest fapt ar fi ajutat la clarificarea motivelor organizării operațiunii sub acoperire, mai precis dacă autoritățile au acționat în baza informațiilor primite de la o persoană particulară și, prin urmare, au surprins o infracțiune în formă continuată, sau dacă informația fusese culeasă în mod direct de către poliție, aceasta din urmă riscând a-și extinde rolul la cel de agent instigator (a se vedea mai sus pct. 35).

50. Curtea mai observă că X a depus mărturie în fața instanțelor naționale și că i se oferise reclamantului ocazia ca X să fie interogat. Cu toate acestea, întrebările adresate de reprezentantul reclamantului, prin care urmărea să stabilească dacă operațiunea sub acoperire fusese autorizată în contextul unei anchete în curs și, prin urmare, dacă existau suspiciuni anterioare cu privire la reclamant, au fost respinse de instanțele naționale (a se vedea mai sus pct. 14). În acest context, declarația lui X nu a oferit clarificările necesare cu privire la afirmațiile reclamantului privind instigarea de către poliție. Elemente cum ar fi faptul că reclamantul a fost contactat mai întâi de către X care îl întrebase dacă ar putea să obțină droguri, sau faptul că acest contact inițial avusese loc înainte ca operațiunea sub acoperire să fi fost autorizată oficial, nu au fost analizate de instanțele naționale. Acestea nu au luat în considerare nici lipsa de antecedente penale a reclamantului, faptul că niciun drog nu era în posesia

sa și nici chestiunea dacă reclamantul ar fi obținut un câștig financiar din tranzacție.

51. Curtea observă, de asemenea, că tranzacția a avut loc după câteva luni de la contactul inițial dintre reclamant și ofițerul sub acoperire și că, între timp, ofițerul îl căutase de mai multe ori pe reclamant să întrebe dacă obținuse drogurile (a se vedea mai sus pct. 9 și 10). În acest context, pentru a hotărî cu privire la motivul înscenării, poate că ar fi fost necesar ca instanțele naționale să încerce, de asemenea, să precizeze amploarea insistenței investigatorului sub acoperire.

52. Curtea observă, în cele din urmă, că – exceptând declarațiile date în instanță de către părțile în proces – condamnarea reclamantului a fost în întregime fondată pe probele strânse în cadrul operațiunii sub acoperire, mai exact rapoartele poliției, transcrierile conversațiilor telefonice interceptate în care X stabilea detaliile vânzării și înregistrările ambientale ale discuțiilor dintre X și C.A.O. (a se vedea mai sus pct. 15, și pentru diferențe *Bannikova*, citată anterior, pct.12, 13 și 75, în care instanțele naționale au respins argumentul privind instigarea și au condamnat reclamantul pe baza unor dovezi suplimentare, strânse în afara operațiunii sub acoperire, cum ar fi transcrierile convorbirilor telefonice ale reclamantului cu o persoană particulară în care se erau menționate vânzări anterioare de stupefiante, stocul de astfel de droguri rămas nevândut, apariția unor clienți noi și perspectiva de a efectua o altă vânzare împreună).

53. În concluzie, deși conștientă de importanța și complexitatea sarcinii agenților implicați în investigație, Curtea consideră, având în vedere cele de mai sus, că instanțele naționale nu au anchetat în mod adecvat acuzațiile de înscenare. Pentru aceste motive, procesul reclamantului a fost privat de caracterul echitabil impus la art. 6 din Convenție.

Prin urmare, a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție.

II. APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

54. Art. 41 din Convenție prevede:

„În cazul în care Curtea constată că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoloalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

55. Reclamantul a solicitat 400.000 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu

moral.

56. Guvernul a susținut că această cerere era nejustificată și excesivă. Acesta a invitat în continuare Curtea, în cazul în care ar decide să acorde daune pentru pretinsa încălcare a art. 6 din Convenție, să nu se abată de la hotărârile sale anterioare; s-a referit la hotărârile *Constantin și Stoian* [citată anterior] și *Bulfinsky împotriva României* (dec.), nr. 28823/04, 1 iunie 2010].

57. Pronunțându-se în echitate, Curtea acordă reclamantului suma de 2 400 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

58. De asemenea, Curtea consideră că, acolo unde, ca în prezenta cauză, un justițiabil a fost victima unui proces care nu a respectat cerințele art. 6 din Convenție, un nou proces sau redeschiderea cauzei, dacă acesta dorește, reprezintă în principiu o modalitate adecvată de a remedia încălcarea (a se vedea *Gençel împotriva Turciei*, nr. 53431/99, pct. 27, 23 octombrie 2003). În această privință, reține că reclamantul poate cere revizuirea procedurii în temeiul art. 465 din Codul de procedură penală, în cazul în care alege acest lucru (a se vedea *Mischie împotriva României*, nr. 50224/07, pct. 50, 16 septembrie 2014, și *Ciprian Vlăduț și Ioan Florin Pop*, citată anterior, pct. 99).

B. Cheltuieli de judecată

59. Reclamantul nu a solicitat rambursarea cheltuielilor de judecată. În consecință, Curtea nu este chemată să acorde nicio sumă cu acest titlu.

C. Dobânzi moratorii

60. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal, practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE, CURTEA:

1. *Declară*, cu majoritate, cererea admisibilă.
2. *Hotărăște*, cu șase voturi la unu, că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție;
3. *Hotărăște*, cu șase voturi la unu,

a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 2.400 EUR (două mii patru sute euro), care trebuie convertită în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral;

b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. *Respinge*, în unanimitate, cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 14 februarie 2017, în temeiul art. 77 § 2 și art. 77 § 3 din Regulamentul Curții.

Andrea Tamietti
Grefier adjunct

András Sajó
Președinte

În conformitate cu art. 45 § 2 din Convenție și art. 74 § 2 din Regulamentul Curții, la prezenta hotărâre se anexează opinia separată a domnului judecător Kūris.

A.S.
A.N.T.

OPINIA SEPARATĂ A DOMNULUI JUDECĂTOR KÜRIS

1. Nu sunt de acord cu majoritatea că în cauza de față a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție. Guvernului nu i s-a acordat cea mai mică prezumție de nevinovăție. Ca și în alte cauze care implică instigatori, numai reclamantului i se acordă o astfel de prezumție, indiferent de versiunea pe care o prezintă.

2. Potrivit afirmațiilor Guvernului, la 24 iunie 2007, reclamantul, care inițial pledase nevinovat, și-a recunoscut, în prezența avocatului său, „implicarea în activitatea infracțională”, dar și-a schimbat versiunea în faza de judecată, susținând că investigatorul sub acoperire „l-a convins și l-a determinat să desfășoare activități ilegale” (și, de asemenea, că nu a primit bani pentru implicarea sa în traficul de droguri). Majoritatea pare să fie mulțumită cu această „explicație”. Probabil că Guvernul a susținut în mod eronat că reclamantul a mărturisit că fusese implicat în vânzarea de droguri. În orice caz, reclamantul nu era o persoană neimplicată și nu a fost abordat de agent în mod aleatoriu. Argumentele Guvernului sunt evaluate în mod critic, și cele ale reclamantului trebuie, de asemenea, să fie evaluate similar. Din păcate, acestea nu sunt. Toate circumstanțele factuale sunt evaluate în favoarea reclamantului în spiritul legalismului naiv, excesiv.

3. De exemplu, oare faptul că „reclamantul nu avea antecedente penale” (a se vedea pct. 45 din hotărâre) dovedește ceva? Nu. Există întotdeauna o primă oară. Dacă Curtea este consecventă în această atitudine, pentru mulți dintre cei din lumea interlopă infracțională, prima oară poate să nu vină niciodată.

4. Sau se dovedește ceva prin faptul că „niciodată nu fuseseră găsite droguri în posesia [reclamantului], înainte sau în timpul operațiunii sub acoperire” (ibid.)? Din nou, nu. Un intermediar este un intermediar. Sarcina sa este să pună oamenii în contact. Ceea ce a făcut acest intermediar.

5. Reclamantul a afirmat că „problema instigării nu fusese examinată în mod corespunzător în cadrul procedurilor naționale” (a se vedea pct. 25). Pentru majoritate, vina statului pârât este că „instanțele naționale nu au anchetat în mod adecvat acuzațiile de înscenare” (a se vedea pct. 53). Nu sunt convins de o astfel de concluzie. În opinia mea, instanțele au văzut ambele laturi. Au comparat și pus în cumpănă versiunile părților privind evenimentele. Versiunea poliției o neutralizează pe cea a reclamantului - și pentru un motiv întemeiat. În circumstanțele cauzei, existau într-adevăr motive *foarte* serioase pentru a nu privi versiunea reclamantului *prea necritic*, și nicidecum *ca atare*.

6. Reclamantul a pretins că „nu fusese niciodată implicat în tranzacții cu droguri și că, prin urmare, autoritățile nu aveau bănuieli întemeiate împotriva sa la momentul în care fusese autorizată operațiunea sub

acoperire“ (a se vedea pct. 25). Crede cineva asta *cu adevărat*? E limpede ca lumina zilei. Traficul de droguri a avut loc. Bănuiala a fost confirmată. *Era rezonabilă.*

7. Fără a intra într-o argumentație mai lungă, întreb doar: *ce s-ar fi întâmplat dacă poliția nu ar fi efectuat operațiunea în cauză?* O asemenea acțiune ar fi putut duce la mai multe droguri vândute mai multor persoane, poate minorilor, și posibil la supradoze letale.

8. Majoritatea declară că această Curte este „conștientă de importanța și complexitatea sarcinii agenților implicați în investigație“ (ibid.).

Aș vrea să fie așa.

W.L.LUMEAJUSTITIEI.RO